

אור החינוך במועדי ישראל מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

פרשת "אמור" עוסקת בדיני הקדושה המיוחדת שניתנה לכהנים, דיני סתגנות הכהונה, דיני העונשין, ואף בדיני המועדים. בדברינו לקמנו נעסוק בדיני המועדים, ובפרט בדינים שעוסקים בתקופה שבין חג הפסח לחג השבועות.

החיבור אל האדמה נועד לפתוח את ליבנו לאהבת ארץ ישראל, וכן לטפח בקרבנו ערכי עבודה ויושרה, ערכי הסתפקות ושמחה ביגיע כפינו, וערכי אמת וקדושה. בנוסף, בתורה יש שלל מצוות שקשורות בעבודת האדמה ומשכללות את מידות האדם. לדוגמה, הבאת הבכורים. כשהאדם מגביל את תאוותו לאכול את פירותיו הראשונים ומקדישם לה', הוא מרסן את תאוותיו ומחזק את כוחות שכלו.

רוחני שבסופו אנו מקבלים את התורה ומתרוממים בזכותה למעלת אדם. נמצא, שהימים שבין חג הפסח לחג השבועות הם ימי שמחה לעם היהודי, ימים שבהם אנו מציינים את כמיהתנו לקבלת התורה שמרוממת אותנו למעלת אדם.

כבוד לזולת ואהבת האמת

אגדה בתלמוד (יבמות סב,ב) מספרת על 24,000 תלמידים שהיו לר' עקיבא, ומפני שלא היו מכבדים זה את זה, כולם מתו במגפה שבין פסח לעצרת. אגדה זו נועדה לעורר אותנו לחשיבות הרבה שיש למצוות שבין אדם לחברו, ואף המצוות שבין אדם למקום נועדו באופן עקיף להכשיר את היחסים שבין אדם לחברו. יש לטפח סובלנות ויכולת הקשבה לזולת, לבער מקרבנו דעות קדומות עקשות, ולעמוד איתן בפני מסייתים ומוציאי לשון הרע.

שאיפה לכבוד הדדי תסייענו לחדול משנאת אחים, ותטפח בלבנו אהבה לאמת שתביא לאהבת חיים. מותר לחלוק, אך באהבה ובכבוד, לא מתוך שגאה. יש ללמוד להקשיב גם לביקורת, שאין לך ביקורת שאין בה מן הלימוד. וכשנכונן את לבנו לאהבת האמת ולהשגתה, ייעלמו כל השנאות וההתקוטטויות, ותוכשר נפשנו להצמיח נצר של אהבת חיים.

ונסיים בחזון הרמב"ם ב"מורה" (ג, יא): **"כי בידיעת האמת מסתלקת האיבה והשנאה, ויבטלו נזקי בני אדם זה לזה, וכבר הבטיח בכך ואמר (ישע' יא,ו): 'וְגַד זָאב עִם כְּבֵשׁ, וְנִמְרָ עִם גְּדִי יִרְבֵּץ' וגו'... ואחר כך נתן סיבה לכך [=שיהיה שלום עולמי] ואמר, כי סיבת סילוק אלה השנאות וההתקוטטויות וההשתלטויות היא ידיעת בני אדם אז אמינות הא-לוה, ואמר (שם, ט): 'לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים'. דע זה."**

איש וביתו

יום אחד באו אלי בני זוג ליעוץ. הבעל מבקש לקנות דירה בקומה גבוהה, והאשה מסרבת מפני שהיא רוצה דירת קרקע שיש בה גינה. היא רוצה לחיות ולחוש את הטבע. החיבור לטבע שבתורת ישראל מלמד גם על האופן שבו יש לבנות חיי אישות. כפי שהיבול החדש נאסר בהנאה לפני שניפו ממנו את עומר התנופה, כך גם בת ישראל נאסרה לפני קידושין, כתובה וחופה.

כלומר, לפני מעמד הר סיני אדם היה פוגש אשה, וברצות שניהם, מחליטים שהם בעל ואשה. ברם, בתורת ישראל נקבע שאין זו הדרך הטובה, זו דרך שעלולה לגרום לפירוק החיים המשותפים. אלא, יש להתייחס אל חיי הנישואים כחיים מקודשים. ולכן, אסור להתייחד עם האשה בטרם היא מתקדשת, וגם לאחר שנערכו הקידושין יש לכתוב שטר כתובה שמבטיח את זכויות האשה.

ספירת העומר

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִסְפַּרְתַּת הַשִּׁבְעִת" (ויקרא כג,טו), מיום הנפת העומר אנו סופרים חמישים יום: "שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תִּמְנוּת תִּהְיֶינָה" (שם). ספירה יום-יומית של ימים ושבועות מבטאת ציפייה דרוכה לציון המועד שבו הפכנו לעם, בזכות התורה שניתנה לנו. תורת ישראל מחנכת אותנו למצוות נעלות: "לא תקום ולא תטור", "לא תעמוד על דם רעך", "ואהבת לרעך כמוך"; ובזכותה ואך ורק בזכותה הפכנו לעם.

חמישים ימי הספירה מהווים למעשה גשר בין חג הפסח שבו קוצרים את השעורים שהם מאכל בהמה, לבין חג השבועות שבו קוצרים את החטים שהם מאכל אדם. ללמדנו, שמחג הפסח אנו עוברים תהליך

רקע היסטורי וחקלאי

למועדי ישראל יש רקע היסטורי: חג הפסח נקבע לדורות כזכר לכך שה' הוציא את אבותינו ממצרים מעבדות לחרות. חג השבועות, חג מתן תורתנו. חג הסוכות, נקבע לזכר ארבעים שנה שהיו אבותינו במדבר בנדידה ובחוסר וודאות - **"לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֶיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מִמִּצְרָיִם" (ויקרא כג, מג).** ואנו מציינים זאת בשבעת ימי שמחה על כך שעברנו את התקופה ההיא.

זאת ועוד, תורת ישראל חיברה אותנו לטבע, לאדמה ולחקלאות, בכך שמועדי ישראל הוצמדו גם לזמני השנה החקלאית. חג הפסח הוא חג האביב, חג השבועות הוא זמן הבאת הביכורים מראשית היבול, וחג הסוכות הוא זמן האסיף שבו אוספים את היבול מן המטעים. נשים לב כי ישנה זיקה חקלאית מיוחדת בין פסח לשבועות. חג הפסח הוא זמן קצירת השעורים, שהם בדרך כלל מאכל בהמה, וחג השבועות הוא זמן קצירת החטים שהם מאכל אדם.

חג הפסח וארץ ישראל

"אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ [...] בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן [...] פֶּסַח לֵה' [...] דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [...] כִּי תֵבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶם אֶת קִצְרֶיהָ" (ויקרא כג, ד-ז). בפסוקים אלה התורה מתבררת בין חג הפסח שהוא זכר ליציאת מצרים, לבין הכניסה וההתיישבות בארץ ישראל. מטרת התורה לחבר אותנו אל אדמת ארץ ישראל, לקשור אותנו אליה בחדוות הזריעה והקצירה, ובעבודת האדמה נקשר בעבותות אהבה לארץ ישראל.

העלון מוקדש לזכרו של ר' שלום ב"ר יחיא רצאבי זצ"ל

הליכות עם ישראל-עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' נחל גמלא 2, קריית אונו, ת.ד. 211, מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

מכון תורני לחקר מנהג העדות

שבטות עיון וירחי כלה

כולל אברכים

ארגון "אשת חיל"

בית מדרש לדיני הממונות

המרכז העולמי למשפט התורה

ימות המשיח - ממלחמה לשלום הרב עידו פכטר יצ"ו

במריבות ומלחמות, בכלי הרג ומשחית. מה היה קורה אילו קץ השמש לדבר, ואת כל האנרגיות והמשאבים היה משקיע האדם בכלכלתו ורווחתו? סביר להניח שאז אכן לא היה רעב עוד בעולם, ואכן מעדנים היו מצויים לרוב. ללֶפְדָּה, שהאדם, בידיו שלו משחית את העולם שבו הוא קיים, ומכאן מגיעות כל הצרות והפגעים. ברגע שהוא יפסיק זאת, יִשְׁנָה את מידותיו לטוב, ממילא גם העולם יתהפך לטוב, ורווח ופרנסה יבואו על כולם.

הקֶסֶר העולה מכאן הוא, שְׁיִמּוֹת המשיח תלויים בראש ובראשונה באדם. אם האנושות כולה תחליט להפסיק את מרחצאות הדמים ולהשקיע מרץ רב בתיקון או במניעת קלקולים, רווח הצלה יגיעו לה. אך למרבה הצער, גם בימינו אלה, הרבה לא השתנה. תקציבי הביטחון בעולם גדולים לאין ערוך מכל המשאבים המופנים לרווחה, לצדקה ולשלום. ובמצב כזה, אין פלא שעדיין יש אנשים בעולם המשוועים לפת לחם, שאינם גומרים את החודש, ושחזון אחרית הימים עוד רחוק מהם.

השינוי הזה בכיוון החשיבה והפעולה של האדם - מְהֵרָה וחורבן לבניין ושלום - הוא אחד מתפקידיו של הנביא בראשית ימות המשיח (שם, ב):

יִרְאֶה מַפְשׁוֹטָן שֶׁל דַּבְרֵי הַנְּבִיאִים... שְׂקוּדִים מִלְחַמַת גּוֹג וּמִגּוֹג יַעֲמֹד נְבִיא לְיִשְׂרָאֵל וְלֹהֲכִין לְבָם, שֵׁנְאָמֶר: 'הֲנֵה אֲנִי שׁוֹלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי וְגו', וְאֵינִי בָא לְאֵל לְטִמְאַ הַטְּהוֹר, וְלֹא לְטַהֵר הַטְּמֵא, וְלֹא לְפַסּוֹל אֲנָשִׁים שֶׁהֵם בַּחֲזָקַת כְּשֻׁרוֹת, וְלֹא לְהַכְשִׁיר מִי שֶׁהוֹחֲזָקוּ פְסוּלִין, אֲלֵא לְשׁוֹם שְׁלֹמִים בְּעוֹלָם, שֵׁנְאָמֶר: 'וְהָיִב לֵב אֲבוֹת עַל בְּנֵיהֶם'.

מגמתו של הנביא שיתגלה איננה לשנות אף מעמד ואף הגדרה של אף אדם. טהור יישאר טהור, ומי שאינו טהור יישאר 'אינו טהור'. הפשר יישאר כשר, ומי שאינו כשר יישאר 'אינו כשר'. השינוי המרכזי שהנביא יעשה יהיה בסגנון החשיבה שלנו, בדרך שבה אנו מתייחסים איש לרעהו. השיח לא יהיה עוד שיח כוחני ושוֹלֵל, אלא שיח עֵדִין ומְקַרֵב. נדע לחיות איש עם רעהו כפי שהוא: דור הבנים יכבד את דור האבות, עם הַמְטַעֵן שהוא מייצג; וכן להפך, דור האבות השמרן ידע לכבד את דור הבנים הצעיר והחדשן, וכך השלום ירבה בעולם.

ואז, כשלא נוציא אנרגיות על מלחמות פנימיות וחיציניות, נוכל להפנות את כל מרצנו לבניין החיובי של העולם, וממילא השפע יגיע. לְשֵׁם כֵךְ אֵין אֲנוּ צוֹקִים לְשׁוֹם נֶס. הַכֵּל תְּלוּ אֵךְ וְרַק בְּנוּ.

לרגל חודש 'ראשית צמיחת גאולתנו', שבו אנו מציינים את הנס הגדול של שיבת ציון ושחרור ירושלים, ראוי לעיין קמעא בעניינה של הגאולה. כיצד אמור להיראות חזון אחרית הימים? לְמָה אֲנוּ מְצִיִּים?

יש, באופן טבעי, כאלה החולמים על מציאות אֶפְוֶקְלִיפְטִית, שבה סדרי טבע ישתנו, והעולם יתמלא בניסים ונפלאות. אך, כידוע, גישת הרמב"ם הייתה אחרת. הרמב"ם מתאר את ימות המשיח על בסיס אמירתו של האמורא שמואל בתלמוד (בבלי ברכות לד, ב; ובמקבילות): "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שֶׁעֲבָד מַלְכוּת בְּלַבָד". הווי אומר: העולם הוא אותו עולם, האדם הוא אותו אדם. ההבדל היחיד הוא ששֶׁעֲבָד מַלְכוּת יִסְתִּיִּים, מלחמה לא תהיה עוד, ועם ישראל יִשָּׁב בְּשֵׁקֶט ובשלווה במקומו. הנה כי כן, כך מתאר זאת הרמב"ם בפרק שְׁנַיִם-עָשָׂר מֵהַלְכוֹת מַלְכוּת:

אֵל יַעֲלֶה עַל הַלֵּב שְׁבִימֹת הַמְּשִׁיחַ יִבְטֵל דַּבַּר מִמְּנַהֲגוֹ שֶׁל עוֹלָם, או יִהְיֶה שֶׁסְּחִידוֹשׁ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, אֲלֵא עוֹלָם כִּמְנַהֲגוֹ נוֹהֵג, וְזֶה שֵׁנְאָמֶר בִּישְׁעֵיהֶם 'וְגוֹר זָאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנֹמֵר עִם גְּדֵי יִרְבֵּן' מִשֵּׁל וְחִידָה. עֵינֵי הַדָּבָר, שִׁיהִיו יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבֵינָא לְבַטַח עִם רִשְׁעֵי עַמֲהֶם' הַמְּשׁוּלִים כּוֹזָב וְנֹמֵר, שֵׁנְאָמֶר: 'זָאֵב עֵרְבֹת יִשְׁדָּדֶם, וְנֹמֵר שׁוֹקֵד עַל עֵרְיָהֶם', וְיַחֲזְרוּ כּוֹלֵם לְדַת הָאֱמִת, וְלֹא יִגְזְלוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ, אֲלֵא יֵאָכְלוּ דַּבְרֵי הַמּוֹתֵר בְּנַחַת עִם יִשְׂרָאֵל, שֵׁנְאָמֶר: 'וְאִרְיָה כְּבָרֵךְ יֵאָכֵל תְּבַל...'. אֲמַרו חַכְמִים: 'אֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְיִמּוֹת הַמְּשִׁיחַ אֲלֵא שְׁעֲבֹד מַלְכוּת בְּלַבָד...'

ובאותו הזמן לא יהיה שֶׁסְּחִידוֹשׁ לֹא רַעַב וְלֹא מִלְחָמָה, וְלֹא קְנָאָה וְתַחֲרוּת, שֶׁהַטּוֹבָה תִּהְיֶה מוֹשְׁפַעַת הַרְבֵּה, וְכֵל הַמַּעֲדָנִים מְצוּיִן כְּעַפְרָה, וְלֹא יִהְיֶה עֶסֶק כָּל הָעוֹלָם אֲלֵא לְדַעַת אֶת ה' בְּלַבָד. וְלִפְיֵכֵךְ יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל חַכְמִים גְּדוֹלִים וְיוֹדְעִים דְּבָרִים הַסְּתוּמִים, וְיִשְׁיֹגוּ דַעַת בּוֹרֵאִים כִּי כַח הָאָדָם, שֵׁנְאָמֶר: 'כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' פְּמִים לֵים מְכִסִּים'.

דבריו של הרמב"ם, אם כן, מבקשים לעקור את ההילה האפוקליפטית שנוצרת אצל ההמון סביב ימות המשיח, ולהפוך אותם למציאות ריאלית, בת-הישג ובת-קִיָּמָה בסמטרת העולם הזה. ואולם, יחד עם זאת, בדבריו האחרונים שצוטטו, לכאורה כן משתרבים לדבריו ביטויים אפוקליפטיים, כדוגמת "לא יהיה שם רָעַב", "שהטובה תהיה מושפעת הרבה", "וכל המעדנים מצויים כעפר". אם הכל טבעי ולא פלא, מניין הביטחון שניהיה מוצפים בימות המשיח במעדנים ודברים טובים?

התשובה, כמדומה, פשוטה. אין בהבטחת המעדנים בדברי הרמב"ם שום ממד אפוקליפטי. זוהי נגזרת ישירה וברורה מביטול המלחמות, הקנאה והתחרות בעולם. הרמב"ם, מן הסתם, התבונן וראה כמה מאמץ - פיזי, נפשי וכלכלי - משקיע המין האנושי

הקֶרְבָּה, ולכן קיים חילוק לדעתם בין המדינה ומוסדותיה שלשיטתם מהווים מערכת שיש בה קדושה גדולה, לבין המנהיגים שאוחזים בה והם יכולים לעיתים להיות מושחתים או תועי דרך, אך מדובר במום עובר בלבד והוא יכול לבוא על תיקונו אם נעמול עליו, כפי שעשה שמעון בן שֶׁטָח שהשתלב במערכת שנשלטה כולה על ידי הצדוקים, ובהדרגה הפך אותה להנהגה שרובה ומובילה היו הפרושים נאמני תורה שבעל פה.

גישה שלישית מסייגת גם את חשיבותה של המדינה. ואף שהיא מכירה בחשיבותה ותרומתה לגאולת ישראל, ומודה עליה בשל הקידום שהיא נותנת לתהליך הגאולה, עדיין היא סבורה שלא ממנה תצמח הישועה, שכן נדרשת לישראל מערכת אחרת משוכללת יותר שתכיל גם את קדושת ישראל. לכן, לפי גישה זו, עלינו להודות ולשרת את המדינה הנוכחית אך רק במה שתואם את התורה, ולְכַשִּׁיבֹא הַיּוֹם יֵשׁ לְהַחֲלִיפָהּ בְּדָגְם טוֹב יוֹתֵר, מִמַּשׁ כִּפִּי שְׁעוֹבֵרִים מְרַכֵּב יֵשׁ לְמִשְׁכַּל מַמְנוּ.

מדובר במחלוקות קשות, שבמיוחד עבור אנשים מן השורה מן מְבַלְבְּלוֹת מְאוּד, וְצָאִין נְבִיאֵי רְאוּיִים לְשִׁינוֹן דְּבָרֵי הַרְמַב"ם עַל יְמֵי הַמְּשִׁיחַ (הל' מלכים יב), שכל הדברים שְׁמָסָא זֶה, לְמֵרוֹת פְּסוּקֵי הַנְּבִיאִים לֹא יִדַּע אָדָם הַיֵּךְ יִהְיוּ עַד שִׁיהִיו. וְלִכֵּן רְצוּי לְבְרוּחַ מִן הַמַּחֲלוּקוֹת, לְהַכִּיר טוֹבָה עַל מַה שֶׁהַקְּב"ה הַשְּׁפִיעַ לָנוּ, לְצַפּוֹת לְיִשׁוּעָה הַמְּלֵאָה, וְלִשְׁיֵם אֶת עֵיקַר הַשְּׁתַּדְּלוּתוֹ בְּנִאֲמֹנוֹת לְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵן הַמְּקַרְבוֹת אֶת הַגְּאוּלָּה. יֵהִי רָצוֹן שִׁנְזַכֵּה לֵה בְּמַהֲרָה.

חודש אייר ותשועת ישראל

בחודש אייר בעידן המודרני התקבצו ימים בעלי משמעות גדולה עבור גאולת ישראל. בחודש זה זכינו להקמת מדינה עצמאית לעמנו לאחר שנות רעה קשות מנשוא שהובילה גרמניה הנאצית. באותו חודש זכינו כעבור 19 שנים לשוב לעיר קודשנו ירושלים.

ואומנם, מבט בוחן מגלה שרבים בעמנו עדיין לא השכילו להבין את גודל המתנות שניתנו לנו, והם מתייחסים לארץ הקדושה כעיר מקלט בלבד מפני שונאי ישראל, ולכן הם מוכנים לוותר על חלקים יקרים ממנה אם תינתן להם הבטחת פה של עם נכרי להגברת השקט (חזרה על החטא הקדמון שנזכר ביחזקאל 1:20). וכך אף יחסם לעיר הקודש ירושלים, אין הם יודעים מה ניתן לעשות בעיר מיוחדת זו ולא את דרגות החשיבות שקיימות בתוכה (עשר קדושות), ובשל כך הם מוכנים לעשות ויתורים בה לעמים אחרים (הר הבית למוסלמים, הר ציון לנוצרים והר הצופים למיסיונרים המזרחיים).

מול התופעות הכואבות האלו נוצרו גישות שונות בקרב אנשי התורה. יש שלא יכלו לקבל שכך היא דרכה של הגאולה ואף ראו בה מעשה שטן, שהרי ראשי המדינה בשנותיה הראשונות עמלו לנתק את עמנו משמירת תורת ה', ואף בימינו אנשי תקשורת ואקדמיה ממשיכים לחפש דרכים כדי לדחוק את התורה ולהעלים את עִרְכָּהּ. רבים אחרים הדגישו דווקא את הישועה הגדולה שהביאה המדינה ומוסדותיה לקיום העם, ובמיוחד שגם האדמה הפכה פורחת והגלויות נקבצות מכל קצוות העולם. כל אלה מוכיחים שנמצאים אנו בתחילתה של הגאולה

פניה אישית

ידידי העמותה המעוניינים להיות שותפים בהתחדשות העמותה

נא לפנות:

אבי חמד 050-6576418

נועם עוזרי 052-5467887

או במייל: yedidehalichot@gmail.com

לידידנו היקרים

ר' יהודה, זכריה-יחיאל, משה הי"ו והאחיות מנב"ת

בני מר"ר מארי סאלם עוזירי יצ"ל

בהסתלק אחיכם

עזריאל ז"ל

מן השמים תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה

עוד

המנחמים

מערכת אור ההליכות

ובני ביתו יראי ה', בנים לאביהם שבשמים. ש. ברצוני לשאול, יש לי חברה אשר התגרשה לפני מס' חודשים (הבקשה לגירושים הייתה מצד בעל). היא כעת מתחילה לחפש בעל חדש. האם היא יכולה בינתיים (להוריד) (להסיר) את כיסוי הראש? אציין כי היא משתייכת לזרם הדתי-לאומי והולכת עם מטפחת.

ת. לפי מנהג אבותינו, האשה מילדותה הולכת בכיסוי שער ראשה, ולא דווקא מעת הנישואין. ולכן גם באלקנות וגם בגירושין, היא בכיסוי ראשה.

אולם יש פוסקי הלכה המקילים לגרושה או לאלמנה, להוריד את כיסוי-הראש, ולהשתמש בפאה כדי להקל עליה למצוא בעל אחר. אבל בוודאי ובוודאי לא בעת שהיא נשואה, אפילו אם היא בתהליכי גירושין. ובמיוחד שהיו בני זוג שכמעט כבר התגרשו, וחזרו לחיות בשלום.

ש. בעניין הפסוק שנהוג לשיר היום בישיבות פנינים של רבנים לאירועים או לדרשות: "מים על ימי מלך תוסיף" (תהלים סא, ז), ועוד כהנה וכהנה. האם היה מנהג בתימן לשיר שירים כאלה לרבנים ומארייני?

ת. בתימן לא נהגו לשיר לכבוד הרבנים כלל ועיקר. אחינו הספרדים והאשכנזים נהגו מתוך כוונה לטפח את כבוד הרבנים בעיני העם. אולי בימינו שהרשות השלטונית אינה נוהגת כבוד רבנים, ועל כל פנים אינם בעינינו בשורה הראשונה של המנהיגות, יש לאמץ מנהג זה, אבל במידה, במשקל ובמסורה.

היו שליחי ציבור, הנחילו בבית הכנסת מספר פיוטים מתוך התכלאל. ואף בערוב ימיו ראיתי שהוא מתפלל את האשמורות באלול מתוך תכלאל. כיצד נכון לי לנהוג, כבוד הרב? אני מתלבט מאוד.

ת. בנסיבות שבהן אתה מצוי, שיש רק ביכ"ס בלדי, אתה רשאי להתפלל בלדי גם ביחיד, ואין זה פוגע בכבוד אביך: (א). משום שאתה מתנהג לפי אביך ש בשמים, ואביך ש בשמים הורה לך שצד אחד לכבוד מורשת אביך; ומצד אחר, כשאין לך תנאים להתנהל לפי מורשת אביך, תתנהל לפי מורשת אחרת, שהיא היום מסורת הרוחנית היחידה שלי.

(ב). הרי גם אביך היה מטולטל בין שתי המסורות. יתירה מזו, גם אם מישהו עם מורשת אב מסוימת (שאמי, בלדי, ספרדי, אשכנזי), שנקלע למציאות שיש בה מסגרות שונות, האחת לפי מורשת אבותיו, אבל זו מסגרת חלשה מבחינה רוחנית, אין בה שיעורי תורה, לא מדקדקים במצוות וכו'; וכנגדה יש לו מסגרות אחרות טובות יותר, שבהן לומדים תורה, מדקדקים בעשיית מצוות ונזהרים מן האיסורים - מותר. ואולי חובה יש בדבר, שאדם ינהג לפי מורשת אחרת, שאינה מורשת אבותיו, ובלבד שיהא הוא

במקום שנועד לתפילה? ת. אם אין לך עבודה אחרת, ואם אין לך מקורות לחתונתך, עבוד בעבודה זו, עם תנאים אלה, והתפלל לה' שישועך שתמצא עבודה אחרת ומקורות הכנסה טובים יותר, לצרכי נישואין, כדי שתזכה לעבוד את ה' כדת וכהלכה.

ש. לפני שעברתי מגורים התפללתי בנוסח "שאמי", וכששיניתי את מקום מגורי עברתי להתפלל בנוסח "בלדי" בהתאם לנוסח שנקבע בבית הכנסת שבשכונה. אך כשהייתי מתפלל ביחיד (כשאני יוצא מוקדם מאוד לעבודה), המשכתי על פי ההרגל להתפלל בשאמי. לאחרונה ראיתי שאני מתבלבל בין הנוסחים והתחלתי להתפלל בנוסח בלדי גם ביחיד (חוץ מברכות המזון, ומעין שלוש והבדלה, שאותם אני ממשיך לומר כהרגלי בנוסח שאמי).

כבוד הרב יסלח לי על אריכות הדברים, כיוון שמצד אחד אני רוצה לשמר את נוסח אבותי, ומצד שני יש לי רצון להתפלל כמנהג המקום. אך איני רוצה לפגוע בכבודו של אבי ע"ה, שהיה מתפלל במושב שגר בו, בנוסח שאמי (לא היה נוסח אחר). ואע"פ שבחגים היה מתפלל מתוך תכלאל בלדי, אך כיוון שהוא ואחיו

ש. לפני מספר שבועות התחלתי לעבוד במאפייה בימי שישי. עם הזמן המעסיק היה מזמן אותי בהדרגה יותר ויותר מוקדם, עד שבשבוע האחרון זומנתי כבר מ-2:30 בלילה (העבודה נמשכת לרוב עד השעה 14:30 בצהרים). אך נתקלתי בבעיה, המעסיק נותן זמן תפילה לכל המבקשים, אך משחרר אותם להתפלל בחדר צדדי בלבד ואינו מוכן לשחררם לבית כנסת מחשש שלא יישארו לו עובדים. ביתיים החלטתי להפסיק זמנית את העבודה, הודעת למעסיק שאני רוצה לשאול רב בעניין זה, ובע"ה אחזיר לו תשובה. הנני בחור ישיבת-הסדר ונמצא כרגע בתקופת הצבאית. נשארו לי עוד כשישה חודשים עד החזרה לישיבה. אילו הסכמתי להצעת המעסיק, לא הייתי יכול להתפלל במניין בימי שישי במשך כשישה חודשים. אציין, כי התחלתי לעבוד אך ורק ע"מ לחסוך כסף לצורכי חתונה בעתיד כשאחזור לישיבה (אם כי עדיין אין תוכנית ברורה לכך). אודה לרב אם יוכל להשיב לי ולכוון אותי בנידון מכמה בחינות:

(א). האם מבחינה הלכתית ניתן להתחיל את העבודה בלילה, ובזמן תפילה להתפלל ביחידות בחדר צדדי במאפייה, באופן קבוע בימי שישי, עד החזרה לישיבה?

(ב). האם הדבר מתאים בכלל לאדם בן תורה, בחור ישיבה?

(ג). האם יש צד לאסור גם מבחינת מראית עין, שיראו בחור ישיבה המתפלל ביחידות, בחדר קטן ולא

לפי מנהג אבותינו, האשה מילדותה הולכת בכיסוי שער ראשה, ולא דווקא מעת הנישואין. ולכן גם באלקנות וגם בגירושין, היא בכיסוי ראשה.

לנו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

ב"ה לק"י

[שאלה]

יורני רבינו מה יחסו על אודות המקצוע של טוען רבני. האם יש לו מקור בחז"ל? מה התייחסות חז"ל לבעלי מקצועות אלו? האם השתנתה המציאות?

בתודה מראש, ניר בן אשר יהודה

אם כבוד המורי יודע על אפשרות לקבל מלגה כספית, אשמח מאוד לשמוע.

[תשובה]

יחס חז"ל לעריכת דין הוא שלילי, כמבואר במשנה אבות ובכמה גמרות: "ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו" [יחזקאל יח, יח; ראו גמרא שבועות דף לא ע"א (י"ז)] ועוד. וכך פבי כל חכמי ישראל הראשונים.

אין לפני מלגות ואיני מתמצא בשטחים אלה. אני מניח שיש, וצריך להתענין אצל היודעים.

בברכה, יוסף קאפח

מתוך שו"ת באתר "מורשת" www.moreshet.co.il ואתר "נצח ישראל" www.net-sah.org

בית הדין לדיני ממונות
בראשותו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א
רב העיר קריית אונו וחבר מועצת הרה"ר לישראל
קורא לציבור הרחב להתדיין רק ע"פ דין תורה בכפוף לחוק הבוררות.
לפרטים, יש לפנות אל מזכיר ביה"ד בפקס: 1533-5351119
או באמצעות פנייה בכתב לבקשת בוררות, בציון פרטי הצדדים המלאים והמדויקים, לכתובת: בית הדין לדיני ממונות, ת.ד. 211 קריית אונו 55100 דוא"ל: bdmamonot@gmail.com

כוס תנחומין
לידידנו פר"פ חיים גמליאל ומשפחתו ה"ו בהסתלק אביכם רבי משה ע"ה
מנהיג ציבור, נקי דעת ונבון, אציל רוח, חזן בעל קול ערב, ממיסדי ביהכ"נ תפארת ישראל עמידר רמת גן.
מן השמים תנחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד
המנחמים מערכת אור ההליכות

חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי, אביעד רצהבי, ישראל והב, שמואל חמדי, אריאל פרחי « טל': 03-5340819 פקס': 03-5343658 »
אור ההליכות דוא"ל: orhalichot@gmail.com « מספר המערכת בספרייה הלאומית: 2789255 » כתובת לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042 נתניה